

י"ד באייר תשע"ו
22.5.16

פרויקט "שלב" – העצמה רגשית וחינוכית

**תכנית בית ספרית ל"מניעת נשירה" בבתי ספר ובתלמודי תורה חרדים-תורניים
פועל כיום בהיקף של חמישים בתי ספר ברחבי הארץ**

תיאור הפרויקט

פרויקט "שלב" שם לו למטרה מניעת נשירה של תלמידים ממערכת החינוך. מתוך ניסיון העבר למדנו כי השקעות חינוכיות וטיפוליות קצרות מועד, חלקיות ובלתי מתואמות נמצאו בד"כ כלא יעילות ולכן הרציונל המרכזי הוא שהטיפול הנדרש ניתן לילד בתוך המסגרת החינוכית הקיימת, יחד עם שיתוף פעולה של גורמי חוץ רלוונטיים. הפרויקט מרוכז ומנווט ע"י יועצת החינוכית אשר משמשת כציר מרכזי והינה אחראית להפעלת כל התכניות ולמתן ליווי מקצועי תוך שיתוף של סגל ההוראה.

ברמה הפרטנית

יאותרו אותם תלמידים הנמצאים ברמת סיכון גבוהה (קבוצת מיקוד) ויקבלו את סל התכניות הכולל:

- חונכות – ליווי רגשי של דמות בוגרת.
- טיפול רגשי מעמיק ע"י תרפיסטים מקצועיים בהבעה ויצירה (בע"ח, אומנות, פסיכודרמה, מוסיקה, ביבילותרפיה).
- תגבור לימודי ע"י שיעורי עזר בהוראה מתקנת **כהשלמה** לתכניות הרגשיות.
- סדנאות הורים - הדרכה מקצועית להורי התלמיד המעניקה כלים מקצועיים יחד עם העצמת המסגרת המשפחתית.

ברמה המערכתית

בחלק גדול מבתי הספר, הניהול החינוכי לוקה בתחום האירגוני ובפרט בהגדרת היעדים לטווח הרחוק והקרוב ובגיבוש ויישום תכנית עבודה לכל אחד מן היעדים. במקרים רבים גם האקלים החינוכי וגם הרמה המקצועית לוקים בחסר. ליקויים אלה מצמצמים את אפשרות ההשפעה שלנו על מניעת הנשירה, ולכן בחלק מבתי הספר, ע"פ הצורך, אנו מבצעים תכנית העצמה הכוללת הכוונה מקצועית לצוות המורים באמצעות סדנאות המועברות ע"י אנשי מקצוע בתחום הטיפול והפדגוגי תוך מתן דגש ליכולתם ליצר בכיתתם ובבית הספר אקלים חינוכי מיטבי שמהווה את המצע לקידום של התלמידים.

מטרות הפרויקט

- ✓ מתן מענה רגשי וטיפול לילדים המתמודדים עם קשיים רגשיים שונים.
- ✓ זיהוי ואיתור נשירה סמויה וגלויה בתוך המערכת.
- ✓ צמצום הגורמים המובילים לפליטת הילד מהמערכת.
- ✓ שיפור אקלים חינוכי מיטבי בתוך בית הספר.

אוכלוסיית יעד

- בתי ספר - יסודיים. מהמגזר התורני-חרדי.
- תלמידים - ילדים נורמטיביים בעלי קשיים רגשיים.

תיאור תהליך

הערכות בית ספרית לקליטת הפרויקט

1. לשם הפעלה מיטבית של הפרויקט על המנהל לקחת אחריות על ביצוע ותפעול התכנית כולה תוך רתימת הסגל החינוכי.
2. גיוס היועץ החינוכי להובלת הפרויקט ולהפעלת התכניות.
3. מיפוי בית ספרי ובחירת התלמידים העונים על הקריטריונים של התכנית (קבוצת מיקוד).
4. גיוס ההורים לתכנית וקבלת התחייבותם להשתתפותם בקבוצת הנחיית הורים.
5. גיוס כוח אדם מקצועי (חונך, תרפיסט, מורה מתקנת, מנחת הורים).
6. הקצאת חדרים ומקומות עבודה הולמים לצוות הטיפול.
7. שיבוץ התלמידים והתאמתם לצוות המטפל ע"י היועץ.

סל התכניות

חונכות רגשית – חונך רשאי לחנוך מקסימום שלשה תלמידים. העבודה הינה פרטנית, בהיקף של שעתיים שבועיות (מפוצל) לאחר שעות הלימודים. מיקום הפעילות נקבע מראש בין החונך לחניך. החונכים מקבלים הדרכה וליווי מקצועי, באופן שוטף, ע"י היועץ הכולל בניית תכנית עבודה אישית עבור כל תלמיד. רכזת חונכות בית ספרית לוקחת אחריות על התכנית הן ברמה הטכנית והן ברמת המעקב השוטף.

כל רכזי החונכות והחונכים עומדים בקשר ישיר עם רכזות חונכות ארצית מטעם הפרויקט המלווה אותם ברמה המקצועית.

תרפיה – טיפול פרטני ע"י אנשי מקצוע (בעלי תואר ראשון ולימודי תעודה מוכרים) בהבעה ויצירה בהיקף של שעה שבועית לתלמיד. הפעילות מתבצעת בתוך בית הספר, בחדר תרפיה המאובזר בהתאם לתחום הטיפול.

הוראה מתקנת – השלמה לימודית לתכניות הרגשיות ע"י מורות אשר עברו הכשרה והינן בעלות שלוש שנות ותק מינימום. כל תלמיד זכאי לשעתיים שבועיות (מפוצל) במהלך שעות הלימודים מאבחנו דידקטיות מקצועיות משמשות כמנחות מקצועיות של תכנית ההוראה המתקנת. בתחילת הטיפול הן עורכות אבחון לכל תלמיד ובונות עבורו, בשיתוף עם המורה, תל"א (תכנית לימודים אישית), אחת לחודש הן מקיימות פגישת הנחייה עם כל אחת מהמורות ובודקות את אפקטיביות התכנית מול התלמידים. מדידה והערכה נעשים ע"פ ערכות מעק"ב.

הנחיית הורים - הבית הינו גורם משמעותי בטיפול בילד, ולכן על מנת לשלב ילד בתכנית, הוריו מתחייבים לקחת חלק בסדנאות חינוך המעניקות כלים מקצועיים יחד עם העצמת המסגרת המשפחתית. סדנא כוללת 10 מפגשים ברצף של אחת לשבוע ומועברת ע"י מנחת הורים מוסמכת.

✓ דיווחים חודשיים ותקופתיים ימולאו ע"י כל גורמי הטיפול (יועץ, חונך, תרפיסט, הו"מ) לצורך מדידה והערכה.

✓ שלחן עגול – מפגשים יתקיימו על בסיס קבוע בין כל הצוות החינוכי- טיפולי, על כל תלמיד.

התערבות מערכתית:

תכנית זו כוללת ליווי אישי אינטנסיבי למנהל ע"י יועץ אירגוני שנפגש עם המנהל מדי חודש למשך 3 שעות ומסייע לו בבניית תכנית מקיפה לשיפור האקלים החינוכי המיטבי. כמו כן מתקיימות סדנאות מקצועיות לצוות המורים (10 סדנאות של שעתיים) כדי לגבשו ולהעלות את רמתו המקצועית על-פי הצרכים הבית ספריים בדגש על שיפור האקלים החינוכי בבית הספר. הצלחת התוכנית נמדדת ומוערכת באמצעות שאלוני אקלים המותאמים לאוכלוסיית בית הספר.

מיקוד פרויקט "שלבנים" לשנת תשע"ו

בס"ד

בשנת הלימודים תשע"ו יושם דגש רב בתוכנית "שלב" על חיבור המחנכים של תלמידי המיקוד לתכנית הטיפולית באופן שהמחנכים יקחו את האחריות על קידומו של כל ילד וילד. המחנך מהווה דמות משמעותית בחייו של התלמיד, מלבד הוריו, והוא נמצא אתו בפועל שעות רבות במשך היום. המחנך הוא זה שמאתגר

את הילד במשימות לימודיות והתנהגותיות רבות והוא גם דמות משמעותית ומושא מרכזי לקשר רגיש של הילד עמו, בעיקר בגילאים הצעירים. בשל כך האינטראקציה בין המחנך לתלמיד הינה גורם משפיע מרכזי ביותר למוטיבציה של הילד וליכולת שלו להוציא את כישוריו מהכוח אל הפועל. עקב כך יוקדשו השנה זמן ומשאבים רבים להדרכה פרטנית של המחנכים ע"י הרכזים המקצועיים באופן שכל מחנך של ילד מיקוד יקבל את הכלים המיטביים לקידומו הרגשי והלימודי של הילד ומתוך כך ייקח יותר אחריות וישתמש ביתר יעילות בסיוע של חברי הצוות הטיפולי- התרפיסטי, מורת הו"מ, החונך והרכז המקצועי.

עם זאת בכוונתנו לשדרג את השפעתנו על תפקוד ההורים ולכן, בשונה משנים עברו, נזכה את ההורים ביעוץ חינוכי פרטני ע"י יועצים פרטניים מומחים ומנוסים אשר ייתנו להורים של ילדי המיקוד הדרכה אישית מעמיקה שתיתן להם את הכלים להם הם זקוקים על מנת שיוכלו להתמודד עם הקשיים החינוכיים בהם הם נתקלים.

בכבוד רב,

הרב ישי יזדי

סמנכ"ל פדגוגי